

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Schismate

Longueval, Jacques

Lovanii, [1718]

Caput Primum. De Natura Schismatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64915)

TRACTATUS
DE
SCHISMATE.

CAPUT PRIMUM.

De Natura Schismatis.

§. I.

Schismatis Definitio.

Ecclesia, Sponsa Christi sine macula, viva est in terris Divinitatis imago; utpote perfectiones Dei præcipuas representans, veritatem, sanctitatem, universalitatem, ac præsertim unitatem: ornamenta quæ Sponsus ei coelestis exoravit, dicens: *Pater Sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut & nos. Sicut tu Pater in me, & ego in te; ut & ipsi in nobis unum sint.* Unitas, partitum connexionem & harmoniam, Ecclesiæ tribuit robur invincibile, & quamdam coelestis pulchritudinis speciem: estque primus character quo

Jo.
x. 11. &
21.

A eam

2 *Tractatus de Schismate.*

eam Constantinopolitani Concilii Symbolum designat, *Unam, Sanctam, Catholicam & Apostolicam Ecclesiam.* Ad hanc unitatem significandam SS. Patres tunicæ eam inconfutuli, atque adeo Jesu Christi corpori compararunt. Quippe Ecclesia, non per umbram figuramque, sed reipsâ mysticum Christi Corpus est. Schisma verò, juxta Græci vocabuli etymon, corporis hujus divisionem significat; membra separat, tollitque harmoniam, per quam unam servatur & robur partium & decor: estque, ut ita dicam, tunicæ illius inconfutulis scissura. Cùm autem Ecclesia non nisi unica esse possit (quoniam Salvator Christus sicut unum naturale, sic non nisi unum corpus mysticum habet) consequens est, ut pars à Christo qui veritas est, divisa, fiat Synagoga erroris. Membrum est separatum à corpore, obnoxiumque corruptioni: ramus est à trunco rescissus, qui igni arefactus destitatur. Quapropter si propriè loqui velimus, Schismatici non dividunt Ecclesiam, quæ suam semper unitatem conservat; sed ab Ecclesia seipfos rescindunt. S. Epiphaniï ob-

Epiph. hæc est 42. circa in it. t. I. p. 303. edit. Petaviana Patrisiensis.

servatio est: *Marcion, inquit, Superbiâ invidiâque percitus, Ecclesiam, ait, vestram ego dissociabo, in eamque Schisma sempiternum immittam. Quod ille revera non mediocriter iniecit: non ita tamen ut Ecclesiam, sed ut se potius ac suos discinderet.*

Juxta has notiones Schisma defini potest: Separatio à corpore Ecclesiæ orta ex superbia membrorum, auctoritati ejus se submittere recusantium, in punctis ad unitatem ejus conservandam necessariis. Ecquæ verò sunt ista puncta? *Nomen Ecclesiæ, inquit S. Chry-*

Homil. 1. in 1. Cor.

stomus,

Tractatus de Schismate.

3

Stomus, congregationis & unitatis est nomen. Vincula, quibus sibi mutuo nectuntur fideles, sunt unitas fidei, eorundem participatio Sacramentorum, submissio animi quâ inferiores obediunt legitimis Superioribus sub uno Capite Vicario Christi. Quicumque horum vinculorum unum rumpit, ab Ecclesia se rescindit. Atque ita Schisma formatur aut per Hæresim formalem, quâ divisâ fidei unitate sacratissimus arctissimusque quo Ecclesiæ nectimur, nodus dissolvitur; aut per spiritum contumaciæ & rebellionis, quo Ecclesiasticæ auctoritati (quæ juxta D. Thomam principaliter residet in Summo Pontifice) debitum obedientiæ jugum excutitur, ac capitis in membra, fontis in rivum influxus obturatur. *Ecclesia unitas, inquit S. Thomas, in duobus attenditur, scilicet in connexionione membrorum Ecclesiæ ad invicem seu communicatione; & iterum in ordine omnium membrorum Ecclesiæ ad unum Caput.... Hoc autem Caput est ipse Christus, cujus vicem in Ecclesia gerit Summus Pontifex. Et ideo Schismatici dicuntur qui subesse renuunt Summo Pontifici, & qui membris Ecclesiæ ei subjectis communicare recusant.*

2. 2. q. 39.
art. 1.

Hæc partium inter se & cum legitimo Superiore connexio ad conservandam Catholicam unitatem adeo est necessaria, ut si duo Episcopi eandem Sedem occupent, Schisma oriatur. Cum enim alteruter tantum esse possit legitimus Pastor, pars gregis adulterinum Pastorem sequens, Schismatica est. Eatenus autem Schisma est simplex, experisque erroris: estque unum sub duplici Pastore ovile. Sed Schismatis occasione venenum Hæreseos citò diffunditur.

A 3

6. II.

§. II.

In quo Schisma ab Hæresi differat.

Contra
Gaudent.
l. 2. c. 9.
In Epist. ad
Titum c. 3

Sanctus Augustinus hanc Gaudentio differentiam assignat. *Cum Schismaticus sis, inquit, sacrilega discessione, & hæreticus sacrilego dogmate.* Simili discrimine rem declarat Sanctus Hieronymus: *Inter Hæresim & Schisma hoc esse arbitrantur, quod Hæresis perversum dogma habeat; Schisma propter Episcopalem dissensionem ab Ecclesia separetur: quod quidem in principio aliqua ex parte intelligi potest. Ceterum nullum Schisma non sibi aliquam consingit hæresim, ut rectè ab Ecclesia recessisse videatur.* Itaque Schisma præcisè in divisione corporis Ecclesiæ, ex quorundam dissensione & superbia membrorum orta, consistit: & si non est hæreseos fructus, brevi origo ejus efficitur. *Ex Schismatis limine, dicit S. Optatus, furiosa hæresis brevè egreditur. Legis effatum est: Accidit ut ex Schismate nata sit Hæresis.* Atque is finis fuit omnium Schismatum, quibus hæctenus lacerata fuit Ecclesia. S. Augustinus definitionem approbat, *quâ dicitur Schisma esse recens congregationis ex aliqua sententiarum diversitate dissensio; hæresis autem Schisma inveteratum.*

Cod. Theo-
dof. l. 16.
t. 6. 14.
In Cres-
con l. 2. c. 7

4. Concil.
Carth. &
Cirtb.

Quamvis autem Schisma aliquo tempore sine hæresi possit esse, tamen quantum ad æternam salutem attinet, eosdem, quos hæresis, effectus habet: cum per hoc non minus quàm per illam ab Ecclesia Catholica separemur, *extra quam nulla est salus.* Verba S. Augustini sunt: *Credimus & Sanctam Ecclesiam, utique Catholicam. Nam & Hæretici & Schismatici congregationes suas Ecclesias vocant. Sed*

Hære-

Tractatus de Schismate. 5

Heretici de Deo falsa sentiendo ipsam fidem violant; Schismatici autem discissionibus iniquis à fraternâ caritate dissiliunt, quamvis ea credant quae credimus. Quapropter nec Heretici pertinent ad Ecclesiam Catholicam, quae diligit Deum; nec Schismatici, quoniam diligit proximum.

Aug. de Fide & Symb. c. 10. n. 21.

§. III.

An securos nos reddere possint qui de Schismate suspecti sunt, quòd eadem se nobiscum dogmata tenere prætexant.

LUporum non raro hæ voces sunt sub ovina pelle latentium. Sed etsi de corde sincero illorum verba procederent, securos nos reddere minimè possent; cùm in dogmatum communione esse possint Schismatici. Probatâ fidei puritate, si Ecclesiam scindant, sibi dictum existiment, quod Donatistis respondit Augustinus: *Nobiscum estis in Baptismo, in Symbolo, in ceteris Dominicis Sacramentis. In spiritu autem unitatis, & vinculo pacis, in ipsa denique Catholica Ecclesia nobiscum non estis.* Ad- dimus cum S. Dionysio Alexandrino: *Oportebat nihil non ferre ne Ecclesiam Dei scinderes. Non est martyrium hoc, Ecclesia non scindenda gratiâ toleratum, minoris gloria quàm quod fertur propter idololatria recusationem.* Sanè si dogmatum nobiscum communionem servant, cur non in ceteris omnibus pacis amore consentiunt? Steriles sunt sine hac concordi unitate virtutes. Dicere poterunt cum Donatistis: *Non eo ad adoranda demonia, non servio lapidibus: sed tamen in parte Donati (Quesnelli) sum. Quid tibi prodest non offensus Pater, qui offensam vindicat matrem, id est Ecclesiam.*

Epist. 93. ad Vincent. Rogatistam. num. 46. novæ edit. Epist. Dionysii ad Novatum apud Euseb. Hist. Eccles. l. 6. c. 44.

Aug. enarrat. in Ps. 88. versus finem.

6 *Tractatus de Schismate.*

De pecca-
to orig.
contr. Pe-
lag. l. 2. c.
23.

Luth. in
defensio-
ne Verbi
Cenz.

Hieron.
adversus
Ruffin. l. 3.
cap. ult. in
Sn. & c. 3.

Fides tamen Schismaticis adhibenda non est, dogmatum communionem jactantibus. Contendebant Pelagiani disputare se salvâ fide. Pelagius & Cælestius, inquit S. Augustinus, *volentes hæreseos astutè invidiam declinare, asserunt, istam (de peccato originali) præter fidei periculum esse quæstionem.* Ut cum Lutheranis convenire Zwingliani viderentur, prætexebant, quæstionem de reali præsentia Corporis Christi in Eucharistia rem nihili ac minutum discrimen esse, indignumque ob quod Christianæ charitatis & concordie vinculum rumperetur. Quibus meritò respondit Lutherus, *Maledicta sit in omnem aternitatem illa caritas, & concordia; eo quod talis concordia non solum Ecclesiam miserè dilacerat, verum etiam more diaboli irridet, & tam illiberaliter aspernatur.* Idem respondere licet Schismaticis prætentam dogmatum communionem obtrudentibus. *Sit inter nos una fides, & illicò pax sequetur, dicebat Ruffino Hieronymus: omittamus hæreticorum patrocinium, & nulla erit inter nos contentio. Eodem fervore quo Origenem (Quesnellum) antè laudavimus, nunc damnatum toto orbe damnemus.*

§. IV.

Quâ divisione Schisma perficiatur.

NON omnis inter Catholicos sententiarum diversitas Schisma facit. Vidimus Sanctorum disputantium ardentis conflictus. Veritas stabat pro parte una: charitas pro utraque. Facile hinc tamen quidam & periculosè decipiuntur. Omnes qui re ipsa Schismatici sunt, Schisma se detestari proclamant. Dudum

Dudum sunt ab Ecclesia separati, ac nihilominus eidem se adhærere, aliis & sibi etiam fortassis persuadere conantur. Summi itaque res est momenti, dignoscere, quâ divisione Schisma perficiatur. Res hujus Tractatus decursu se evolvat. En tibi interim principia quædam, quæ haud ægrè admittent Catholici universi.

Manifestum est, Schismaticos esse Episcopos, qui cum subditorum parte aliqua contumaciter rejiciunt decisionem vim legis habentem in Ecclesia: maximè si per annos complures occalluit pertinacia. Non minùs evidens est, Schismaticos esse si Sanctæ Sedi vocetenus Primatum concedentes, ejusdem in universam Ecclesiam jurisdictionem agnoscere, & Canonicis ejus decisionibus cum reliquis Orbis Episcopis submittere se recusent. Vox S. Cypriani est: *Neque enim aliunde hæreses oborta sunt, aut nata sunt Schismata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur.* Ex hac S. Cypriani regula statuatur, an Schisma perfecerint Quesnelli defensores, qui Episcopos Pontifici, Presbyteros Episcopis pares facere non erubescunt.

Verùm, inquit partis adversæ scriptores, *timor Schismatis non nisi panicus terror est. Pessimum quod potest contingere, est, quod à nobis Roma se separet. Quod si fiat, nunquam tamen ab illa nos separabimus. Quamdiu ipsa se à nobis, non nos ab ipsa nos ipsos separabimus, Schisma nullum erit. Non enim invitè & nolentes Schismatici esse possumus. Fallax serpentis sibilus! An non ergo à S. Sede se separant, qui solemnissima ejus Decreta insulsè rident, neglectim abjiciunt, pertinaciter contemnunt?* Lutherus

Epist. 55.
ad Corin.
n. 6.

Scriptum
Episcopis
congrega-
tis obla-
tum.

certè Romanæ Eccleſiæ adhærere ſe teſtabatur, quo tempore fidem Romanam impugnabat. Nullumne erat Schiſma quia ab illo Hæreſiarcha Pontifex ſe ſeparabat? An non erant Schiſmatici Manichæi Pelagianique, quando Eccleſiæ dogmata impugnando omni arte & dolo Catholicę Eccleſię unitatem communionemque ſervare machinabantur? Nemo Schiſmaticum ſe agnoſcit, niſi quando eſſe deſinit.

Sed obſerva Lector cor duplex recentium Schiſmaticorum. Palam ubique proclamant, per Clementinam S. Sedis Bullam fidem everti; ac nihilominus cum eadem Sede unitatem fidei ſe ſervare, & univerſali Eccleſiæ Bullam amplectenti ſe adhærere contendunt. Ipsi ergo ab Eccleſia manifèſtè ſe ſeparant, ipſi ſe ſegregant.

Epist. Judæ

C A P U T I I.

De neceſſitate communionis cum univerſali Eccleſia, ad evitandum Schiſma.

§. I.

Communio cum univerſali Eccleſia eſt medium ad æternam ſalutem prorsus neceſſarium.

Solum Eccleſiæ nomen percellit Sectarios: quod eis in memoriam revocat, tacitèque exprobrat rebellionem, ingrati animi vitium, ſchiſma, obligationemque redeundi in ſinum ejus maternum. Quippe chara-